

OBSAH

Úvodem	11
1. Od pojmu kvalita ke kvalitě fyzikálního vzdělávání	15
1.1 Úvod	15
1.2 Pojem kvalita obecně	16
1.2.1 Úvodní vymezení pojmu kvalita	16
1.2.2 Kvality primární a sekundární	16
1.2.3 Kvalita a kvantita	17
1.2.4 Kvalita jako vlastnost a hodnota	18
1.3 Kvalita v souvislostech se vzděláváním	19
1.3.1 Úvod	19
1.3.2 Pojem kvalita v síti dalších pojmů v oblasti vzdělávání	20
1.3.3 Od kvality makroúrovně po kvalitu mikroúrovně	21
1.3.4 Kvalita učitele	23
1.3.5 Kvalita oborového vzdělávání	25
1.3.6 Pojetí kvality fyzikálního vzdělávání v dalších částech této knihy	26
2. Výzkumný nástroj ke zkoumání kvality výuky fyziky na základě pozorování – nástroj ZAKVAF	29
2.1 Tvorba nástroje ZAKVAF	29
2.2 Popis nástroje ZAKVAF	31
2.2.1 Popis obsahu a struktury nástroje ZAKVAF	31
2.2.2 Postup při použití nástroje ZAKVAF	32
2.3 Vlastnosti použití nástroje ZAKVAF	33
2.3.1 Validita	33
2.3.2 Reliabilita	34
2.4 Přijetí nástroje ZAKVAF odbornou komunitou	35
2.4.1 Vyzdvižení metodologické a etické korektnosti	35
2.4.2 Výhody a limity expertního šetření	36
2.4.3 Inspirace ke zkoumání kvality výuky cizího jazyka	37
2.4.4 Podklad k diskuzi předem strukturované reflexe	37
3. Výzkumy kvality výuky fyziky na základě pozorování a rozhovorů	39
3.1 Výzkum kvality výuky začínajících učitelů fyziky	39
3.1.1 Úvod a vymezení problému	39
3.1.2 Metodologie	40
3.1.3 Výsledky	44
3.1.4 Závěr a diskuze	56

3.2	Longitudinální výzkum kvality výuky zkušených učitelů fyziky	59
3.2.1	Úvod a vymezení problému	59
3.2.2	Metodologie	60
3.2.3	Výsledky	63
3.2.4	Závěr a diskuze	71
3.3	Kvalita výuky fyziky dvojí perspektivou – pohledem výzkumníka a učitele	75
3.3.1	Úvod a vymezení problému	75
3.3.2	Metodologie	76
3.3.3	Výsledky	78
3.3.4	Závěr a diskuze	81
4.	Dva případy pokročilých studentů fyziky	85
4.1	Úvod	85
4.2	Případ Elišky v doktorském studiu teoretické fyziky	87
4.3	Případ Filipa v magisterském studiu fyziky na britské univerzitě	89
4.4	Diskuze případů Elišky a Filipa	90
5.	Fyzikální neadekvátnosti v učebnicích	93
5.1	Úvod	93
5.2	Formální zacházení s veličinovými vztahy	94
5.3	Zkreslující představa o souvislosti síly a pohybu	95
5.4	Nekonzistentní zobrazování sil působících na těleso	96
5.5	Zavádějící tvar slovesa podporující miskoncepci (vznášející se kroužek)	98
5.6	Zavádějící silové diagramy matematického kyvadla	99
5.6.1	Úvod	99
5.6.2	Metodologie analýzy česky psaných publikací	100
5.6.3	Výsledky analýzy česky psaných publikací	100
5.6.4	Analýza vybraných zahraničních učebnic	104
5.6.5	Návrh adekvátního silového diagramu	107
5.6.6	Ohlasy studie silového diagramu kyvadla	108
5.7	Neadekvátní zobrazení vektorového pole (magnetických indukčních čar)	110
5.8	Nevhodný název fyzikálního zákona (Ampèrův zákon)	111
5.9	Nepřesně formulovaný zákon (zákon zachování leptonového čísla)	112
5.10	Závěrečné poznámky	113
6.	Vybrané zdroje podporující kvalitu fyzikálního vzdělávání	115
6.1	Úvod	115
6.2	Stručný přehled některých českých a zahraničních zdrojů	116
6.2.1	Časopisy	116
6.2.2	Konference	117
6.2.3	Další zdroje	119

6.3	Podrobnější diskuze vybraných zdrojů	120
6.3.1	Konference Veletrh nápadů učitelů fyziky	120
6.3.2	Projekt Heuréka	121
6.3.3	Elektronická Sběrka řešených úloh	122
6.3.4	Využití nástroje ZAKVAF k reflexi vlastní výuky	123
Závěrem		125
Ediční poznámka		129
Literatura		131
Přílohy		141
	Příloha 1: Nástroj ZAKVAF – záznamový arch	142
	Příloha 2: Nástroj ZAKVAF – vymezení stupňů škál parametrů kvality výuky fyziky	146
O autorovi		157
Rejstřík věcný		159

Tato kniha je primárně určena didaktikou fyziky. Sekundárně ji mohou využít i další odborníci působící v oblasti fyzikálního vzdělávání – a tímto jdu o učitele fyziky na všech stupních, kteří usilují o hlubší pochopení problémů spojených s fyzikálním vzděláváním, a především z oblasti vzdělávání (být se přitom fyzikálně) – další oborové didaktiky (z nich především didaktiky přírodovědných oborů). Kniha se nicméně snaží být přístupná také jakýmkoliv dalším zájemcům o (fyzikální) vzdělávání.

Kniha vychází z výzkumných publikaciových studií autora, které byly publikovány v odborných časopisech. Práce na těchto výzkumech spočívá do určité míry především v tématu patnácti let. Společným jmenovatelem těchto prací je pojem *kultura*. Ten, obdobně jako další termíny, které jsou využívány v různých kontextech a s různými významy, umožňuje hledat spojitost mezi různými oblastmi určitého oboru (zde didaktiky fyziky), pomáhá strukturovat a směřovat k určitém cíli. Na druhé straně každý takový obecnější pojem s sebou nese i rizika, např. není možné ho diskutovat úplně s při jeho používání může dojít k nedorozuměním. Pojem *kultura* byl zvolen z toho důvodu, že pomocí něj bylo možné propojit autorovy dřívější práce (také práci disertační) s jeho výzkumy, včetně tématu, které spadá do konkrétní didaktiky fyziky. Kniha je tedy věcně z hlediska fyzikálních neadekvátností. Právě pojem *kultura* je